

Sygn. akt II CSK 656/10

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 25 sierpnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. B.
przeciwko Rolniczej Korporacji Spółdzielczej w C.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 25 sierpnia 2011 r.,
skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego
z dnia 21 maja 2010 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powoda na rzecz strony
pozwanej kwotę 1800 zł (tysiąc osiemset) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 13 października 2009 r. zasądził od Rolniczej Korporacji Spółdzielczej w C. na rzecz powoda K. B. kwotę 71 994 zł z należnościami ubocznymi i wyrokowi temu nadał rygor natychmiastowej wykonalności. Sąd ten ustalił, że powód w 2001 r. został członkiem pozwanej spółdzielni. W dniu 1 sierpnia 2002 r. rozpoczął pracę na stanowisku wiceprezesa zarządu. W związku z pełnieniem tej funkcji powód miał otrzymywać wynagrodzenie w wysokości 923 dniówek obrachunkowych, co stanowiło kwotę 11 990 zł brutto miesięcznie. Powód otrzymał wynagrodzenie w tej wysokości za okres do kwietnia 2004 r. Uchwałą rady nadzorczej pozwanej spółdzielni z dnia 10 września 2004 r. powód został pozbawiony członkostwa w spółdzielni z dniem 30 sierpnia 2003 r. Walne zgromadzenie przedstawicieli zmieniło tę uchwałę w ten sposób, że za datę ustania członkostwa powoda przyjęto dzień 11 października 2004 r. Powyższe uchwały zostały uchylone wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 11 czerwca 2007 r. Strona pozwana w piśmie z dnia 15 października 2007 r. zaproponowała powodowi pracę na stanowisku referenta, na co powód nie wyraził zgody. W dniu 7 kwietnia 2008 r. powód wypowiedział swoje członkostwo w spółdzielni. Ustało ono w dniu 30 kwietnia 2008 r. W okresie od 2007 r. powód pełnił i pełni funkcje zarządcy w spółkach kapitałowych, a nadto jest członkiem rady nadzorczej takiej spółki.

Sąd Rejonowy podkreślił, że stosunek członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej ma charakter cywilnoprawny i członek bezpodstawnie wykluczony lub wykreślony ze spółdzielni może domagać się odszkodowania za powstałą w związku z tym szkodę na podstawie art. 471 k.c. Uchwały organów pozwanej spółdzielni wykluczające powoda z grona członków spółdzielni zostały podjęte niezgodnie z prawem i z tego względu zostały prawomocnie uchylone. W rezultacie ich podjęcia powód został pozbawiony możliwości świadczenia pracy w okresie od października 2004 r. do października 2007 r. i poniósł szkodę w postaci utraty zarobków za ten okres. W sprawie miał zastosowanie – w drodze analogii – art. 188 § 2 prawa spółdzielczego. Ogranicza on możliwość przyznania utraconego wynagrodzenia pracownikowi zatrudnionemu w spółdzielni pracy, przywróconemu

do pracy za okres maksymalnie 6 miesięcy pozostawania bez pracy. Z tego względu powództwo zasługiwało na uwzględnienie do wysokości 71 994 zł.

Sąd Okręgowy po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej wyrokiem z dnia 21 maja 2010 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił. Sąd drugiej instancji dzieląc ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego uznał, że powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej w postaci szkody i jej wysokości oraz istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy wykluczeniem powoda ze spółdzielni i powstałą szkodą. Sąd Okręgowy podkreślił, że bezspornym było, iż powód został pozbawiony funkcji wiceprezesa zarządu na mocy uchwały rady nadzorczej z dnia 9 marca 2004 r., a skuteczność tej uchwały nie była kwestionowana przez powoda. Na jej podstawie Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 30 marca 2005 r. wykreślił powoda z rejestru przedsiębiorców KRS (jako wiceprezesa zarządu). Z pełnieniem tej funkcji wiązało się zaś uprawnienie powoda do pobierania wynagrodzenia odpowiadającego 923 dniówkom obrachunkowym. Nadto Sąd Okręgowy prawomocnym wyrokiem z dnia 8 lutego 2007 r. ustalił, że uchwała o powołaniu powoda do pełnienia funkcji wiceprezesa zarządu nie istnieje, co oznacza, że powód nie został ważnie powołany w skład zarządu pozwanej spółdzielni. Powód dochodził odszkodowania w związku z bezprawnym pozbawieniem go członkostwa w spółdzielni. Jego roszczenie obejmowało okres od wykluczenia go ze spółdzielni do 30 kwietnia 2008 r. W tym czasie nie był już uprawniony do otrzymywania świadczenia w wysokości 923 dniówek obrachunkowych, związanego z pełnieniem funkcji wiceprezesa zarządu. Wykluczenie powoda z członkostwa w spółdzielni nie pozostawało zatem w związku przyczynowym z utratą opłaty za pracę w wysokości 11 999 zł, co stanowiło podstawę dochodzenia roszczenia przez powoda. Należność w tej wysokości nie wynikała z samego członkostwa powoda w spółdzielni lecz pełnienia funkcji wiceprezesa zarządu. Należało także uwzględnić, że po wykluczeniu powoda z członkostwa w pozwanej spółdzielni został on zatrudniony na podstawie umowy o pracę w innej spółce, co z kolei miało wpływ na wysokość szkody doznanej przez powoda.

Skarga kasacyjna powoda została oparta na obu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucono w niej naruszenie art. 471 k.c. w zw.

z art. 155 § 1 i art. 188 § 2 Prawa spółdzielczego, art. 155 Prawa spółdzielczego w zw. z art. 471 k.c., art. 155 § 1 Prawa spółdzielczego, art. 6 k.c., art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c., art. 165 Prawa spółdzielczego, w wyniku ich błędnej wykładni, a także naruszenie art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego zmianę poprzez oddalenie apelacji strony pozwanej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z brzmieniem art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. naruszenie przepisów postępowania może być podstawą skargi kasacyjnej wówczas, gdy uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Powołanie zarzutu naruszenia przepisów postępowania w skardze kasacyjnej wymaga zatem wskazania przez skarżącego w jaki sposób i w jakim zakresie naruszenie określonych przepisów postępowania miało wpływ na wynik sprawy i że był to wpływ o charakterze istotnym. Rozpoznawana skarga kasacyjna takiej argumentacji nie zawiera. Skarżący ograniczył się wyłącznie do stwierdzenia, że naruszenie powołanych przez niego przepisów postępowania miało istotny wpływ na wynik sprawy. Nie pozwala to na uwzględnienie skargi kasacyjnej na podstawie tej grupy zarzutów bez względu na ich merytoryczną ocenę. Nie może przy tym budzić wątpliwości, że przeprowadzona przez Sąd Okręgowy analiza wyników innych postępowań sądowych toczących się wcześniej między stronami, do której odnosiły się zarzuty naruszenia przepisów postępowania, nie miała bezpośredniego wpływu na wynik sprawy, z uwagi na wskazane przez Sąd Okręgowy przyczyny oddalenia powództwa. Nie były one bowiem związane z wynikami postępowania dowodowego. Sąd Okręgowy przyjął, w oparciu o okoliczności, które uznał za bezsporne, że brak było związku przyczynowego między wykluczeniem powoda z grona członków spółdzielni a utratą świadczeń za pracę w wysokości 11 999 zł, a także, że powód nie wykazał wysokości szkody, co również nie pozostawało w związku ze sprawami wcześniej toczącymi się między stronami.

Zarzuty błędnej wykładni przepisów prawa materialnego dotyczyły w większości zagadnienia charakteru roszczenia dochodzonego przez powoda.

Sąd Okręgowy przyjął, że roszczenie to, wywodzone z art. 188 § 2 Prawa spółdzielczego, jest roszczeniem odszkodowawczym, którego zasadność powinna być oceniona stosownie do zasad wynikających z art. 471 k.c. Powoda obciążał zatem obowiązek wykazania przesłanek odpowiedzialności kontraktowej strony pozwanej. W ocenie skarżącego art. 188 § 2 Prawa spółdzielczego przyznaje natomiast bezpodstawnie wykluczonemu członkowi rolniczej spółdzielni produkcyjnej specjalne roszczenie odszkodowawcze, o charakterze „ryczałtowym”, którego wysokość jest niezależna od rozmiarów rzeczywistej szkody. Dla powstania odpowiedzialności spółdzielni jest zaś wystarczające wykazanie przez członka spółdzielni samej bezpodstawności jego wykluczenia. Tego rodzaju wykładnia powyższego przepisu jest nieuzasadniona. W judykaturze stosunek łączący członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej z tą spółdzielnią został zakwalifikowany jako stosunek cywilnoprawny. Roszczenie przewidziane dla członka spółdzielni w przypadku jego bezpodstawnego wykluczenia jest zatem roszczeniem odszkodowawczym w rozumieniu przepisów prawa cywilnego. Trafne jest przy tym stanowisko, że odpowiedzialność spółdzielni ma w tym przypadku charakter kontraktowy. W konsekwencji odpowiedzialność odszkodowawcza spółdzielni podlega regulacji ogólnej zarówno co do przesłanek odpowiedzialności, jak i reguł ciężaru dowodu w procesie o zasądzenie odszkodowania. Sąd Okręgowy w pełni zasadnie przyjął, że powoda obciążał dowód wykazania szkody oraz istnienia normalnego związku przyczynowego między bezpodstawnym wykluczeniem powoda ze spółdzielni a powstaniem szkody związanej z utratą dochodów przez powoda. Sąd ten ocenił, że brak było takiego związku. Skarga kasacyjna nie zawiera zaś zarzutów podważających tę ocenę. Z tego względu nie mogła być uwzględniona bez względu na ocenę tych zarzutów, które – co należy podkreślić – jedynie pośrednio odnoszą się do zakresu szkody, której mógł doznać powód w wyniku wykluczenia go ze spółdzielni.

Sąd Okręgowy zasadnie przyjął również, że przy ocenie wysokości odszkodowania możliwego do dochodzenia na podstawie art. 188 § 2 Prawa spółdzielczego nie należy uwzględniać regulacji zawartej w art. 58 k.p. Wynikające z art. 165 Prawa spółdzielczego odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów prawa pracy o „ochronie” wynagrodzenia nie może być z rozumiane

w ten sposób, że sytuacja członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej w zakresie ochrony należnych mu świadczeń związanych z wykonywaniem pracy na rzecz spółdzielni oznacza w tym zakresie zrównanie jego sytuacji z sytuacją osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Trafnie Sąd Okręgowy uznał zatem, że powód miał obowiązek wykazania wysokości szkody związanej z bezpodstawnym pozbawieniem go członkostwa w spółdzielni a jej rozmiar mogło ograniczać podjęcie innego zatrudnienia.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie daje z kolei podstaw dla przyjęcia, że Sąd Okręgowy wyraził ocenę, że brak czynności spółdzielni w zakresie zmiany wysokości opłaty pracy członka spółdzielni rolniczej odwołanego z funkcji w jej zarządzie powoduje z mocy prawa zmianę wysokości przyznanej mu uprzednio opłaty pracy. Bezzasadny był zatem związany z tym zarzut błędnej wykładni art. 155 § 1 Prawa spółdzielczego.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398.14 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.